

Малюга О. С.,

Міжрегіональна академія управління персоналом, м. Київ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО ЧИТАННЯ СТУДЕНТІВ МАГІСТРАТУРИ

У статті представлені методичні рекомендації щодо навчання професійно орієнтованого читання студентів магістратури; визначені критерії встановлення початкового та підсумкового рівнів володіння іншомовним читанням; досліджуються навчальні модулі в рамках кредитно-модульної організації навчального процесу з іноземної мови у магістратурі аграрних ВНЗ; розглядаються дії студентів магістратури і наводяться приклади вмінь на передтекстовому, текстовому і післятекстовому етапах навчання.

Ключові слова: професійно орієнтоване читання, магістрант, наукова англomовна стаття.

В статье представлены методические рекомендации по обучению профессионально ориентированному чтению студентов магистратуры; определены критерии установления начального и итогового уровней владения иноязычным чтением; исследуются учебные модули в рамках кредитно-модульной организации учебного процесса по иностранному языку в магистратуре аграрных вузов; рассматриваются действия студентов магистратуры и приводятся примеры умений на дотекстовом, текстовом и послетекстовом этапах обучения.

Ключевые слова: профессионально ориентированное чтение, магистрант, научная англоязычная статья.

Methodological recommendations on teaching future masters to read profession oriented texts have been presented in the article; criteria to specify the preliminary and final level in profession oriented reading have been determined; educational modules within the credit and modular model to teach future masters a foreign language in agriculture have been investigated; future masters' actions and patterns of skills are considered at the pre-text, while-text and post-text stages.

Key words: profession oriented reading, future masters, English scientific article.

Професійно-орієнтоване читання (ПОЧ) посідає головне місце в іншомовній мовленнєвій діяльності студентів магістратури (магістрантів), оскільки провідною на рівні магістратури є науково-дослідна діяльність, яка завершується написанням магістерських робіт [4]. Для проведення власних досліджень магістранти потребують використання наукової інформації, що репрезентує сферу їхньої професійної діяльності, з іншомовних джерел. Отже, формування у магістрантів вмінь читання іншо-

мовної наукової літератури з фаху певного жанру й тематики потребує спеціальної технології навчання.

Теоретичні й практичні аспекти навчання іншомовного читання широко висвітлені в значній кількості наукових досліджень з методики навчання іноземних мов (Г. В. Барабанова, Т. С. Серова, С. К. Фоломкіна та ін.). Втім, у цих дослідженнях не враховано ні специфіки професійної підготовки магістрантів, ні жанрових особливостей наукових іншомовних текстів. Отже, **мета** цієї статті полягає у представленні методичних рекомендацій щодо навчання магістрантів ПОЧ наукових англomовних статей (НАС) на основі розробленої нами методики навчання [2; 3]. Остання призначена для магістрантів аграрних ВНЗ, які вивчають англійську мову за професійним спрямуванням, і розрахована на 86 годин: 36 годин аудиторних занять та 50 годин – позааудиторної самостійної роботи.

Відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти [1] початковим рівнем володіння магістрантами навичками та вміннями ПОЧ має бути рівень B2, визначати який рекомендується за допомогою відповідно складеного тесту, у якому враховано навчання англійської мови за професійним спрямуванням в основному курсі (для бакалавра та/або спеціаліста) [3]. Даний тест дозволяє перевірити початковий рівень володіння магістрантами ПОЧ за такими критеріями: “рівень володіння пошуково-переглядом читанням”, “рівень володіння вивчаючим читанням”, “рівень володіння ознайомлювальним читанням”, “сформованість лексичних навичок” і “сформованість граматичних навичок” читання. Перші три критерії спрямовані на перевірку повноти розуміння тексту, два останні критерії дозволяють перевірити сформованість мовленнєвих навичок читання, що забезпечують точність розуміння тексту.

Корпус текстів складається з 15 НАС, які максимально спрямовані на задоволення професійних інформаційних потреб магістрантів зооветеринарних та біологічних спеціальностей. Враховуючи те, що кількість годин, відведених на опрацювання всіх НАС, є недостатньою, пропонується відібрати тексти із корпусу, що задовольняють професійні інформаційні потреби конкретної аудиторії. Відповідно до запропонованої методики [2], мінімальна кількість таких текстів – п’ять. Кожен з цих текстів має представляти окремий жанр НАС: оглядова стаття, стаття-аналіз, стаття-доповідь, експериментальна стаття, оскільки навчання ПОЧ НАС відображає природну ситуацію читання магістрантом наукового тексту. Зважаючи на те, що фахові журнали містять найбільшу кількість експериментальних статей, вважаємо ефективним відібрати два текстиекспериментальної статті із корпусу. Відбіртектів НАС із корпусу необхідноздійснювати за допомогою спеціальної анкети, яка враховує професійні інформаційні потреби магістрантів: навчальні дисципліни, спеціалізації, орієнтовні теми їх дослідження [3]. На виконання тесту та проведення анкетування рекомен-

дується відвести 2 години аудиторного часу: 60 хвилин – на виконання тесту; 20 хвилин – на проведення анкетування.

Наступне заняття (2 години) пропонується присвятити ознайомленню магістрантів із курсом, що пропонується, а саме з його структурою, жанрами НАС, видами ПОЧ, етапами його навчання тощо.

Курс навчання магістрантів ПОЧ НАС складається з двох змістових модулів: 1-й модуль включає навчання читання оглядової статті, статті-аналізу; другий модуль – навчання читання статті-доповіді, а також двох експериментальних статей. Загалом магістрантам доведеться виконати на аудиторних заняттях п’ять комплексів вправ, що укладаються на основі трьох підсистем вправ: 1-а) для навчання читання оглядової статті; 2-а) для навчання читання статті-аналізу; 3-я) для навчання читання експериментальної статті і статті-доповіді. Навчання читання кожного окремого тексту НАС передбачає проходження магістрантами трьох етапів: передтекстового, текстового і післятекстового.

Передтекстовий етап є підготовчим і тому переважно спрямований на подолання мовних труднощів до читання НАС. На цьому етапі передбачено формування мовленнєвих навичок ПОЧ НАС та підготовка до читання тексту незалежно від жанру. Магістрантам слід виконати вправи, націлені на формування лексичних та граматичних навичок читання НАС, компенсаційних умінь, що забезпечують точність розуміння, і вправи на активізацію власних фонових знань.

Текстовий етап є відображенням природної ситуації ПОЧ і тому передбачає розуміння магістрантами змісту НАС. Оскільки на цьому етапі відбувається вилучення наукової інформації з тексту, магістрантам слід виконати вправи, які спрямовані на послідовне навчання читання окремих розділів НАС, і націлені на формування *загальних* та *специфічних* умінь ПОЧ НАС. Під першими ми розуміємо вміння, що мають бути сформовані для читання текстів НАС будь-якого жанру, а саме вміння орієнтовно встановлювати галузі, спеціалізації, теми, що репрезентує НАС, її відношення до власного дослідження за назвою статті, використовувати наявні фонові знання для розуміння тексту, розуміти паралінгвістичні засоби тексту. *Специфічні* вміння були визначені нами на основі співвіднесення умінь, які, на наш погляд, є необхідними для читання наукової прози і не увійшли до загальних, з композиційно-смісловими й жанровими особливостями текстів НАС та професійними інформаційними потребами магістранта [2]. Прикладом є вміння отримувати загальну уяву про мету, зміст, процес, методи та результати дослідження, висновки автора з анотації. Вміння, що формуються на цьому етапі забезпечують повноту розуміння тексту.

Післятекстовий етап включає перевірку розуміння магістрантами змісту НАС з боку викладача, а також навчання розуміння ними тексту

НАС на рівні значення, тобто обробку вилученої наукової інформації. Для контролю розуміння змісту тексту магістрантам пропонується виконати тестові завдання, письмовий переклад найважливішого розділу статті, написати анотацію або реферативний переказ тексту, взяти участь в обговоренні наукових проблем, що представлені у тексті, і, нарешті, створити доповідь на основі попередньо прочитаних текстів. На цьому етапі магістрантам слід також виконати вправи, спрямовані на обробку вилученої наукової інформації: її оцінку, інтерпретацію, формулювання висновків щодо релевантності інформації до власного дослідження. У них мають бути сформовані *загальні* вміння синтезувати власні фахові знання з отриманими, інтерпретувати висновки автора, а також *специфічні* вміння ПОЧ НАС, що забезпечують глибину розуміння тексту. Для навчання читання кожного з п'яти текстів НАС пропонується відвести однакову кількість годин аудиторних занять – 6 годин: по 2 години на кожний етап. Загальний обсяг аудиторного часу, запланованого на виконання магістрантами п'яти комплексів вправ, становить 30 годин.

Через можливий брак інформації в текстах НАС, з якими працюють магістранти в аудиторії, для ефективної організації навчального процесу кожен магістрант має відібрати і прочитати тексти НАС, що максимально задовольняють його професійні інформаційні потреби, на домашніх заняттях. При цьому жанри цих НАС повинні відповідати тим, з якими він працює в аудиторії. Отже, для самостійного читання магістрантами власне відібраних текстів НАС рекомендується відвести 30 годин: 6 годин для читання одного тексту. В кінці кожного модуля магістрант має виконати модульну контрольну роботу, завданням для якої слугує доповідь з наукової проблеми з опорою на прочитані тексти НАС. Для виконання модульної контрольної роботи виділяється 5 годин позааудиторної роботи.

Під час навчання магістрантів ПОЧ НАС допускається виконання вправ, які вони не встигають виконати в аудиторії, на самостійних домашніх заняттях. Особливо це стосується передтекстового етапу, на якому заплановано виконання найбільшої кількості вправ. Пропонуємо відвести на це 10 годин позааудиторної роботи (2 години на один текст).

Оцінювання навчальних досягнень магістрантів здійснюється у модульно-рейтинговій системі за 5-бальною шкалою, кожен з яких відповідає певній кількості рейтингових балів, з розрахунку на те, що максимальний рейтинг магістранта за 1-й модуль становить 60, 2-й модуль – 80, весь курс навчання – 140 рейтингових балів. Оцінювати слід правильне виконання вправ, розуміння змісту НАС, уміння обробляти отриману наукову інформацію з позиції власного дослідження, короткий виклад змісту самостійно прочитаної НАС. Рейтинг магістранта за вивчення навчального матеріалу кожного модуля є сумою рейтингових балів за ауди-

торну, поза аудиторну та модульну контрольну роботу, а його рейтинг за весь курс – сумою рейтингових балів за кожний модуль. Система оцінювання академічних успіхів магістранта передбачає переведення оцінок до національної шкали та шкали Європейської кредитно-трансферної та акумулюючої системи (ECTS), і виглядає так: 126-140 балів – відмінно; 105-125 балів – добре; 84-104 балів – задовільно; 49-83 балів – незадовільно з можливістю повторного складання; 48 і менше балів – незадовільно з обов’язковим повторним курсом. З них за I модуль: 54-60 балів – відмінно; 45-53 бали – добре; 36-44 бали – задовільно; 21-35 – незадовільно з можливістю повторного складання; 20 і менше балів – незадовільно з обов’язковим повторним курсом; за II модуль: 72-80 – відмінно; 60-71 – добре; 48-59 – задовільно; 28-47 – незадовільно з можливістю повторного складання; 27 і менше – незадовільно з обов’язковим повторним курсом.

Підсумковий рівень володіння магістрантами ПОЧ НАС перевіряється за допомогою спеціально укладеного тесту на матеріалі корпусу текстів НАС [3]. По закінченню курсу магістранти повинні досягти рівня B2+ або C1, залежно від спеціальності. Позитивним вважається виконання тестів для контролю початкового та підсумкового рівнів володіння ПОЧ НАС, якщо кількість правильних відповідей становить не менше 60%. Оцінювати рівень володіння доцільно за допомогою Європейської системи оцінювання. На проведення тестування для встановлення підсумкового рівня володіння магістрантами ПОЧ НАС пропонуємо відвести 2 години.

Слід зазначити, що сьогодні з’являються нові жанри НАС. А відтак курс навчання магістрантів ПОЧ НАС може бути доповнений додатковими комплексами вправ, що і є перспективою наших подальших досліджень.

Література:

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти : вивчення, викладання, оцінювання / Науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.
2. Малюга О. С. Навчання професійно орієнтованого читання наукових англомовних текстів студентів-магістрів аграрних спеціальностей : дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / Малюга Олександр Сергійович. – К., 2007. – Кн.1. – 2007. – 220 с.
3. Малюга О. С. Навчання професійно орієнтованого читання наукових англомовних текстів студентів-магістрів аграрних спеціальностей : дис... канд. пед. наук : 13.00.02 / Малюга Олександр Сергійович. – К., 2007. – Кн.2: Додатки, 2007. – 299 с.
4. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень : Конспект лекцій / А. С. Філіпенко. – К. : “Академвидав”, 2004. – 207 с.